

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

УДК 314.72

Завадовська Ю.Ю., здобувач
*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

Філяк М.С., к.е.н
*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З. Гжицького*

ФАКТОРИ АДАПТАЦІЇ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ ІЗ ЧИСЛА МОЛОДІ У СВІТЛІ ВИЗНАЧНИКІВ ЇХ МІГРАЦІЙНОГО РІШЕННЯ

Завадовська Ю.Ю., Філяк М.С. Фактори адаптації переселенців із числа молоді у світлі визначників їх міграційного рішення. Стаття розглядає основні тенденції у проблематиці визначників міграції молоді та водночас сприйняття молоддю переселенців у приймаючих громадах на прикладі Львівської області. Для цього проаналізовано передумови сприйняття переселенців «з приймаючої сторони» пересічного мешканця у часовому проміжку осінь 2014 р. – весна 2015 р. за результатами опитування, у рамках якого опитано респондентів у районному центрі західного регіону України серед молоді віком 14–21 рік, які стоять перед життєвим вибором щодо міграції. Визначено, що економічні чинники є ключовими для мешканців міст під час прийняття рішення про міграцію і вони переважно переїжджатимуть також у міські поселення, тоді як молоді мешканці сіл керуються переважно неекономічними факторами (екологічним, соціальним) у прийнятті рішення про місце майбутнього проживання. Визначено основні риси сприйняття вимушених мігрантів на початку їх раптового припливу у західні регіони України.

Ключові слова: визначник, міграційний вибір, сприйняття, упередження, ідеальне поселення.

Завадовська Ю.Ю., Філяк М.С. Факторы адаптации переселенцев из числа молодёжи в свете определителей их миграционного решения. Статья рассматривает основные тенденции в проблематике определяющих факторов в миграции молодёжи и в то же время исследует вопросы восприятия молодёжью переселенцев в принимающих общинах на примере Львовской области. С этой целью проанализованы предпосылки восприятия переселенцев «с принимающей стороны» среднего молодого жителя сообщества во временном промежутке с осени 2014 р. по весну 2015 р. по результатам опроса, в рамках которого были опрошены респонденты в районном центре западного региона Украины среди молодёжи в возрасте 14–21 лет. стоящих перед жизненным выбором относительно миграции. Определено, что экономические факторы являются ключевыми для жителей городов при принятии решения про миграцию и они в основном будут переезжать также в городские поселения, тогда как молодые жители сёл руководствуются в основном не-экономическими факторами (экологическим, социальным) в принятии решения про место будущего проживания. Определены основные черты восприятия вынужденных мигрантов в период начала их внезапного наплыва в западные регионы Украины.

Ключевые слова: определитель, миграционный выбор, восприятие, предубеждение, идеальное поселение.

Zavadovska Yu.Yu., Filiak M.S. Adaptation factors of young immigrants in the light of the determinants of their migration solution. The article examines the main trends in the determinants of migration problems of youth and at the same time the perception of migrants in host communities at the example of Lviv region of Ukraine. The prerequisites of analysis include perception of immigrants from the side of the «hosting community». The research analyses polling results taken within Fall 2014 to Spring 2015. According to the survey, which asked the young respondents aged 14-21 to discuss a range of issues relating to migrants and migration in the regional center of Western Ukraine, they were facing fundamental life choices connected with migration. The research found that the economic factors are key for residents when making the decision to migrate and they will mainly migrate to urban areas, while the young villagers are guided primarily non-economic factors (environmental, social) in deciding as to their future place of residence. The research analyzed the main features of perception of forced migrants at the beginning of their sudden influx into the Western region of Ukraine.

Keywords: determinant, migration choices, perception, prejudice, ideal settlement.

Постановка проблеми. У 2015 р. у дослідженні мотивації молоді до участі у місцевих проектах громад [1] припускалося, що досягнення мети активізації молоді як інструмента ширшого залучення громади призведе до виправлення міграційної динаміки. При цьому проміжні результати надали можливість припустити, що на місцях ініціативні групи насправді часом опиралися процесу активізації і ширшого залучення молоді чи були інертними відносно допуску додаткових членів до своїх лав. Для молоді це, ймовірно (але це потребувало вивчення), ставало додатковим спонукальним чинником міграції із сіл до міст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попередні дослідження такого типу для України з'явилися в 2015 р.. Серед дослідників можна згадати І. Добка (організаційний підхід), Л. Тарасенка (ресурсно-правовий підхід), а також В. Середу (підхід на основі людського капіталу). Серед попередніх дослідників варто згадати І.В. Музиченко (НАВС, психологічні аспекти менеджменту в особливих умовах). У цілому рекомендації щодо вдосконалення механізму адаптації ВПО групуються у три сфери: стратегію управління, сумісність систем та людський фактор.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вже через рік, у 2016 р., громади у деяких регіонах переживають занепад, викликаний катастрофічним відтоком, вимиванням людського капіталу молоді в інші населені пункти.

Зокрема, зростає частка громад, які перебували на другому етапі розвитку, а зараз впали до першого, і це на Заході України [2]. Припускається, що так сталося через мотиваційні установки самих дорослих лідерів ініціативних груп, які почали конкурувати через ресурси з молоддю і вирішили «витиснути» її деінде, а собі залишити хоч обмежені, але все ж «свої» ресурси. На сході ж спустошування малих населених пунктів викликано, зокрема, конфліктом, до такої міри, що у Стратегії-2020 Донецької області вирішено, серед іншого, розвивати малозаселені території області [3].

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати проблематику визначників міграції молоді та водночас сприйняття молоддю переселенців (ВПО) у приймаючих громадах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якими ж є насправді передумови сприйняття переселенців «з приймаючої сторони» пересічного мешканця у часовому проміжку осінь 2014 р. – весна 2015 р., допомогло з'ясувати дослідження в рамках проекту МОМ «Попередження торгівлі людьми шляхом розвитку соціальної роботи та мобілізації громад, Фаза 2» із залученням молоді віком 14–21 років, які стоять перед життєвим вибором щодо міграції, було проведено п'ять обговорень у районному центрі західного регіону України. Нижче представлена стратифікація результатів обговорень за основними варіантами відповідей. Зокрема, відпо-

Таблиця 1

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Не розглядаю такий варіант, я за спеціальністю такий спеціаліст, де робота переважно є вмісті	Немає таких умов, тому що місто велике, у ньому багато людей, різні інтереси, багато всякого для розвитку	Якби були такі обставини, які мене змушували. Наприклад, також екологія у селі краща. Я б скоріше лишилася у місті, бо я корінна жителька міста	Я б могла прожити там до декількох тижнів, але повернулася б до міста, бо у місті зручності, магазини, і у селі треба було би знайомитися з новими людьми	Не погодився би, бо мені подобається у селі – тиша і свіже повітря

Таблиця 2

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Я часто подорожую, це спосіб життя. Для мене не принципова фінансова мотивація. Я працюватиму на віддалі як фрилансер	Хороша робота, гарна компенсація	Створення сім'ї, перспективна робота	Я планую переїхати до більшого міста, бо там навчатимуся та шукатиму роботу	Не погодився би поїхати з дому, бо дуже там звик

Таблиця 3

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Мої батьки хочуть розвивати Україну і тому кажуть мені лишатися тут	Батьки і родичі, які б лишалися на місці та не хотіли би їхати з дому	Сім'я, старші батьки та родичі, які би залишалися на старому місці	Моя родина, друзі	Де народився, там і жити буду

Таблиця 4

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Привітно, хай приїжджають із добром	Позитивно, нові люди, нова інформація, різні традиції	Позитивно, але скоріше нейтрально, неупереджено	Позитивно: якщо сталися такі обставини, що вони сюди переїхали, то ми повинні їх радо зустріти та допомогти, чим можемо	Добре (вагання), але не знаю ... залежить, які люди

Таблиця 5

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Є різні: такі, що збиралися грабувати, є й інші, привітні	Хтось шукає роботу, хтось хоче тут жити	Важко сказати. Побути тимчасово, через ситуацію. Але є й такі мігранти, що налаштовані вкрай негативно проти корінних жителів міста	Якщо нема таких обставин, що вони не можуть захищати Україну, і їм треба годувати сім'ю, то їх можна зрозуміти, але якщо вони просто рятують себе замість захищатися, то це не дуже зрозуміло	Ймовірно, планують назад повернутися до себе, але мені про це майже нічого не відомо

відь на запитання: «Ви живете у місті чи в селі?» виявила, що 80% опитаних проживають у місті західного регіону України і 20% – у сільській місцевості в цьому ж регіоні. У подальшому з'ясувалося, що життєві позиції корінних мешканців міста і прихильників життя у селі дуже суттєво відрізняються.

Основними варіантами відповіді на запитання: «Що вас влаштовує тут, і коли б ви погодилися жити у іншому типі населеного пункту (переїхати з міста в село), та навпаки?» у результаті обговорення стали такі групи відповідей (табл. 1).

Як ми бачимо, більшість молодих людей, які є жителями міста, вважають себе «відмінними» від жителів сіл та навіть «корінними» жителями міста та, відповідно, шукають варіант переїзду у велике місто, а село розглядають як варіант проведення часу в місці з кращим рівнем екологічної безпеки. Зауважимо також, що вимушені мігранти зараз поступово виїжджають з приймаючих сіл, через те що у них немає зручностей, магазинів, робочих місць для вихідців із міст. Група 5 представляє, на нашу думку, більш радикальну позицію прибічників життя у селі, якими, як буде показано далі, рухають великою мірою інші мотивації, ніж у жителів міст.

Основними варіантами відповіді на запитання: «Що саме вам повинні були б запропонувати, щоб ви переїхали в інший населений пункт?» стали такі. (табл. 2)

Як бачимо, серед прихильників переїзду до іншого поселення панують мотивації у стилі «краща освіта, робота», а також створення сім'ї. Частина з цієї молоді планує переїзд до більшого міста. Також тут ми знайдемо прихильників частих змін населених пунктів через бажання побачити світ та вивчити інші культури і в цьому разі основна мотивація – нефінансова. Прихильники життя у селі у цьому разі пред-

ставляють мотивацію людей, які дуже звикли жити на цьому місці і нібито «зрослися» з ним. Їхня мотивація, принаймні частково, не є напругою фінансовою.

Основними варіантами відповіді на запитання: «Що б вас тримало у своєму населеному пункті, тобто такі фактори, що б ніколи не пустили вас переїхати?» стали такі (табл. 3).

Як можна побачити, молоді люди, що демонструють мотивацію до переїзду в інше (і часто більше) місто ключовим стримуючим фактором бачать батьків та родичів, оскільки у своєму віці вони суттєво емоційно та фінансово прив'язані до них і часто ще не усвідомлюють, що ці старші члени сім'ї вже реалізували фінансово-організаційні проекти свого активного життя та часто хочуть спокою і стабільності. Дехто з молоді має прив'язаність до друзів, яка, утім, часто руйнується із переїздом. Позиція консервативних прихильників життя у селі кардинально відрізняється, а саме перспектива переїзду не розглядається.

Основними варіантами відповіді на запитання: «Як ви ставитеся до чужих людей у вашому місті?» стали такі (табл. 4):

Як бачимо, серед прихильників переїзду – жителів міста ставлення до чужинців є в цілому позитивним, хоча і наголошується, що ці люди отримають гарне ставлення від місцевих, якщо приїдуть із гарними намірами. Щодо вимушених переселенців у цієї групи відкрите, позитивне ставлення та відчуття певного обов'язку допомогти (ми вважаємо, ця установка великою мірою сформована установами освіти у початковий період вимушеної міграції). Прихильники життя у селі демонструють кардинально інше ставлення – скоріше негативне, з деякою підозрою. Ймовірно, це викликано гостротою конкуренції, на яку очі-

кують такі люди в селі, де економічні ресурси обмежені та розподілені між небагатьма. Однак треба зауважити, що це лише думка молоді, яка з часом може стати поміркованішою.

Цікаво проаналізувати основні варіанти відповіді на запитання: «Зараз приїжджає багато мігрантів з півдня та сходу. Як ви думаєте, які їхні плани?» (табл. 5).

Як видно, навіть молоді жителі міст демонстрували яскраву упередженість щодо ВПО, хоча диференціювали ставлення від поведінки новоприбулих. Існують крайні позиції, нерозуміння здатності залишити батьківщину та просто молодіжний максималізм. Прихильники життя в селі демонструють у цілому нерозуміння потреб переселенців та праг-

нуть бачити їх деінде, але все ж не у себе.

Нижче наведені ключові варіанти відповіді на запитання: «Де, на вашу думку, живуть та працюють такі мігранти у вашому районі?», яке обговорювалося з метою з'ясування рівня соціальної адаптації ВПО станом на осінь 2014 р. (табл. 6)

Як бачимо, на той час про життя ВПО було відомо мало. Навіть у жителів міста існувала настороженість щодо минулого та теперішнього статусу вимушених мігрантів. Прихильники життя в селі переважно демонструють байдужість до вимушених мігрантів, не цікавляться їхніми справами, і це ризикуює перерости у напруженість у разі втручання у сферу їхніх особистих інтересів.

Таблиця 6

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Поки ніде не працюють, бо робочих місць немає, переселенці знімають житло	Знімають квартири, для ВПО відведені гуртожитки, центр зайнятості сприяє пошуку роботи	У ВПО є місцеві родичі та добровольці, які готові надати житло. Проте, де працюють ВПО, мені не відомо	Залежно від того, чи вони дійсно є вимушеними мігрантами, чи видають себе за них. Якщо справжні, то будуть шукати допомоги у волонтерів або своїх родичів	Не знаю та не цікавлюся

Таблиця 7

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Не знаю, але думаю, що все ж рідне – краще	Більшість хотіла б залишитися	Не знаю. Мабуть, хочуть повернутися	У нас багато охочих лишитися. Наше місто красиве, і тут добрі люди	Скоріше ні. У них біда, їм треба допомогти, але не знаю, чи вони б хотіли тут лишитися

Таблиця 8

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Робити заходи типу ознайомчих, профорієнтаційні, дізнаватися нахили приїжджих	Знайомити з роботодавцями, які би пропонували роботу переселенцям	У цьому місті навіть корінним складно знайти роботу, а мігрантам це ще складніше	Не знаю	Держава повинна була б забезпечити їх роботою

Таблиця 9

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Допомогти інформацією, маркетингом	Банки можуть запропонувати кредитування	Матеріальний стартовий внесок на розвиток бізнесу, моральна підтримка	Для цього потрібні великі кошти і знайомства. Не думаю, що це реально	Їм можна допомогти, наприклад, пільгові кредити під 0%

Таблиця 10

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Мігранти привозять новизну та досвід, який вони здобули	Це інші люди, інші традиції, нова інформація, але залежить від людей	Якщо вони відкриють тут свій бізнес, то, можливо, це користь для розвитку нашого міста	Дехто відкриватиме свій бізнес, дехто знаходитиме тут роботу і вони робитимуть внесок у наше місто, його розвиток	Ми можемо показати свою культуру, а вони – свою

Основними варіантами відповіді на запитання: «Чи хочуть такі мігранти залишитися тут назавжди?», яке задавалося для розуміння планів ВПО щодо осілості та рівня їх відкритості, стали такі (табл. 7).

Таким чином, понад 50% опитаних не могли дати ствердної відповіді на це запитання, що може свідчити і про закритість самих ВПО у спілкуванні з «корінними» мешканцями громад і про стереотипи, які панували у свідомості багатьох молодих людей на той час. Разом із цим мешканці міста засвідчили, що їхня громада (гарне місто і добрі люди) прийме тих, хто демонструє кращі якості, а не будь-кого. Прихильники життя у селі розглядають проблему «в ізоляції», тобто на віддалі від себе, разом із цим не закликають ВПО залишатися у приймаючих громадах.

Цікаво поглянути на основні варіантами відповіді на запитання: «Чим можна допомогти цим мігрантам, щоб вони знайшли тут роботу?» (табл. 8).

Респонденти мають теоретичне та відсторонене від життя розуміння практичного працевлаштування, що не дивно, зважаючи на їхній молодий вік. Практичну позицію займає Група 5 (прихильників життя у селі), які в цілому уникають соціальної активності та розглядають державу як сторону, яка «повинна» новоприбулим забезпечити роботу, тобто відсторонюються від питання. Це частково зрозуміло, якщо прийняти, що це позиція людини, яка нечасто цікавиться соціоекономічними процесами та вважає, що це справа держави.

Основними варіантами відповіді на запитання: «Чим можна допомогти цим мігрантам, щоб вони відкрили тут власний бізнес?» стали такі (табл. 9).

Як ми можемо спостерігати, опитані не розраховують на власний чи сімейний капітал щодо перспектив відкриття бізнесу та навіть прихильники переїзду до міста, ймовірно, шукатимуть роботу за наймом, а не ставатимуть підприємцями. До речі, це добре демонструє належність більшості молодих жителів міста до тренду «вимивання» людського капіталу з малих міст у мегаполіси. Суттєвим полегшенням вони вважають пільговий кредит, але не розглядають перспектив інвестування, фінансової участі у бізнесі. Загалом це також свідчить про суттєво недостатній рівень фінансово-підприємницької, інвестиційної освіченості навіть здібної молоді. Прихильники життя у селі, втім, виявилися більш практично налаштованими та порадили реальний інструмент допомоги ВПО.

З метою визначення передумов соціальної інтеграції ВПО у приймаючі громади обговорювалося запитання: «Як мігранти можуть допомогти розвитку вашого міста?», відповіді на яке представлені нижче (табл. 10).

Опитані погоджуються, що через спілкування з мігрантами відбувається обмін культурами, традиціями. Переселенців також бачать як інвесторів у місцевий бізнес (можливо, з надією на те, що створяться робочі місця, у т. ч. і для місцевих корінних жителів).

Прихильники життя у селі не підтримують та не прагнуть внеску мігрантів у розвиток рідного села, але припускають взаємну демонстрацію культур.

Розуміння ролі держави у відповідь на раптовий приплив вимушених мігрантів було ключовим для передбачення рівня керованості ситуації з адаптацією ВПО. Тому основними варіантами відповіді на запитання: «Що робить зараз держава та органи самоврядування у вашому місті, щоб допомогти цим мігрантам?» стали такі (табл. 11):

Відповіді респондентів усіх варіантів демонструють порівняно адекватний стан речей на той момент. Позиція прихильників життя у селі відрізняється деякою заздрістю. Ймовірно, прихильники цієї позиції вважають себе частково об'єктом соціальної політики держави, тому ними повинні були б опікуватися «згори» так само, як зараз опікуються справами вимушених мігрантів.

Наступні частини запитань стосувалися визначення зв'язку ключових мотиваційних факторів до міграції та розвитку «рідного» населеного пункту.

Молодим людям було запропоновано проранжувати свій населений пункт за критеріями рівня розвитку економіки, природного середовища та соціальних послуг. Виділилося п'ять груп оцінки, наведених нижче (табл. 12).

Цікаво, що навіть невелике місто на Львівщині, де стан екологічної безпеки є вищим за цей показник по обласному центру, оцінюється респондентами на середньому рівні. Втім, вони готові змінити це місто на більше, де природа ще більшою мірою утискається. Таким чином, не природне середовище та екологічний баланс, а інші фактори є визначником міграційного рішення для молодих жителів міст, які переїжджати будуть до інших міст. Прихильники життя у селі оцінюють стан природи максимально і, ймовірно, цим мотивують власне бажання там залишатися і надалі.

Економічна оцінка малого міста також нижча середньої, а село загалом програє в економічній складовій навіть малому місті. Разом із цим рівень вирішення соціальних потреб знаходиться на середньому рівні, а прихильники життя у селі вважають його цілком добрим з огляду на характер їхніх власних потреб.

На запитання: «Які з цих факторів (економічний, соціальний, екологічний) стали б вирішальними для вас, якби ви прийняли рішення про переїзд?» 80% учасників дослідження (всі вони – мешканці міст та всі планують переїзд) відповіли, що визначальним є лише економічний фактор. Тоді як 20% опитаних (позиція прихильників життя у селі) вказали на екологічні та соціальні фактори (але не економічні) як визначники міграційного рішення. Таким чином, для молодого «корінного» сільського жителя економіка – це не зовсім те, чим є економіка для жителя міста.

Наприкінці опитаних попросили описати населений пункт їхньої мрії, в якому вони хотіли би жити. Це питання задавалося для визначення критеріїв опти-

мального населеного пункту для тих молодих людей, які стоять перед життєвим вибором щодо міграції. Отримані такі ключові варіанти відповідей (табл. 13):

Таким чином, видно, що рівень екологічної безпеки для молодих людей є несуттєвим (що не дивно з огляду на їхній вік), а ключовими є вигідне працевлаштування, привабливі можливості рекреації та розвитку, відповідальна влада та працюючі системи соціальних послуг. Природним видається прагнення молодих людей жити у місті соціальної справедливості із можливістю для кожної людини гарно заробляти. Окремими побажаннями є архітектурна спадщина (краса споруд) та рівень розвитку інфраструктури. Позиція прихильників життя у селі не висловлена чітко, ймовірно, вони спираються на силу відчуття більше, ніж раціональну логіку мислення, але в цілому вони влаштовані перевагами та рисами своєї малої батьківщини.

Висновки. Учасникам опитування (активній молоді, які стоять перед міграційним вибором) у Львівській області задавалися питання, які визначають фактори міграційного вибору під час переїзду до іншого регіону чи до іншого типу населеного

пункту (щодо критеріїв бажаного та оптимального місця поселення та факторів сприяння розміщенню переселенців на приймаючих територіях у сприйнятті опитаних) з огляду, зокрема, на те, що саме такі типи міст здатні, як уважалося в 2014 р., прийняти переселенців та забезпечити їх адаптацію, а також тому, що їх привабливість для життя в очах корінних мешканців очікувалася високою. Однак виявлено, що малі міста західного регіону України в очах молоді здатні впоратися зі згаданою функцією прийому ВПО лише частково та на тимчасовій основі, переважно через нестачу робочих місць.

Дослідженням доведено, що переважно молоді люди у складі ініціативних груп із розвитку бачать ключовим завданням на майбутнє запровадження видів діяльності, у рамках яких і для молоді створилися б робочі місця, але приділяють увагу і розширенню роботи інших місцевих ініціатив. Очевидно, сподівання на більше часу і кращу освіту для молоді пов'язано з їхніми очікуваннями щодо подолання масштабнішої тенденції падіння якості людського капіталу серед молоді та одночасний відтік молоді з міст із нерозвиненим ринком праці.

Таблиця 11

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Нічого не робить, лише паперова робота	Скеровують переселенців у центри зайнятості, знаходять роботу	Найперше – держава допомагає житлом	У нас у місцевій владі все швидко змінюється. Держава робить, що може, але не може подбати про більшість	Привозять харчі, дають їм житло. Намагаються допомогти

Таблиця 12

Запитання (1 бал – мінімум, 5 балів – максимум)	Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Наскільки (градація 1-5) ваше місто (село) є екологічно збалансованим?	5	4	3,5	2,5	5
Наскільки (градація 1-5) воно є економічно розвинутим?	3	4	3	2	2
Наскільки (градація 1-5) воно здатне вирішити ваші соціальні потреби, питання?	3	3	3	4	5

Таблиця 13

Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5
Це архітектурно багате, забезпечене перспективами для розвитку. Екологія на рівні та дотримується, влада думає про людей, забезпечене всіма необхідними зручностями	Розвинене, містить у собі багато цікавого, там живуть добрі люди, які допомагають та є привітними і сприймають тебе таким, яким ти є	Моє рідне місто мені подобається. Ідеально в ньому має бути робота. Екологія грає роль, але її середній рівень мене влаштовує	Це українське місто. Можливість для роботи для кожної людини. Можливість самовираження, розвитку, там живуть хороші добрі люди. Велике місто з розвинутою економікою, інфраструктурою, яке попри екозабруднення, все ж має розвинуту мережу рекреації та гарні можливості для роботи	Воно має бути таким, як є, в якому я зараз живу

Співвіднесення активності членів груп із числа молоді із найбільш згадуваними мотиваційними факторами міграції дає можливість припустити, що для вихідців з міста основним мотивом виступають робота, кар'єра та можливість розвитку через спілкування.

Дослідження показує, що молоді люди, які народилися та адаптувалися в місті, мають дещо інші мотиви

щодо міграції, ніж їх однолітки із сільської місцевості, навіть якщо вони проживають у тому ж районі та в безпосередній близькості села до міста. Також відмінними у цих двох груп молоді, яка стоїть перед життєвим вибором, є ставлення до новоприбулих, самоусвідомлення себе у суспільстві, ранжування ключових факторів привабливості населеного пункту.

Список літератури:

1. Робочі матеріали проекту «Попередження торгівлі людьми шляхом розвитку соціальної роботи та мобілізації громад Фаза 2 2012-2015». Міжнародна організація з міграції, 2015.
2. Основи розвитку громад : [навчальний посібник]. – Львів : Часопис, 2013.
3. Стратегія розвитку Донецької області – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://donoda.gov.ua/?lang=ua&sec=01>.